

Akademia Młodego Ekonomisty

EKONOMIA W DOMU Jak rozmawiać z dziećmi o pieniądzach?

Dr hab. Marta Maciejasz-Świątkiewicz, prof. UO

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
3 października 2016 r.

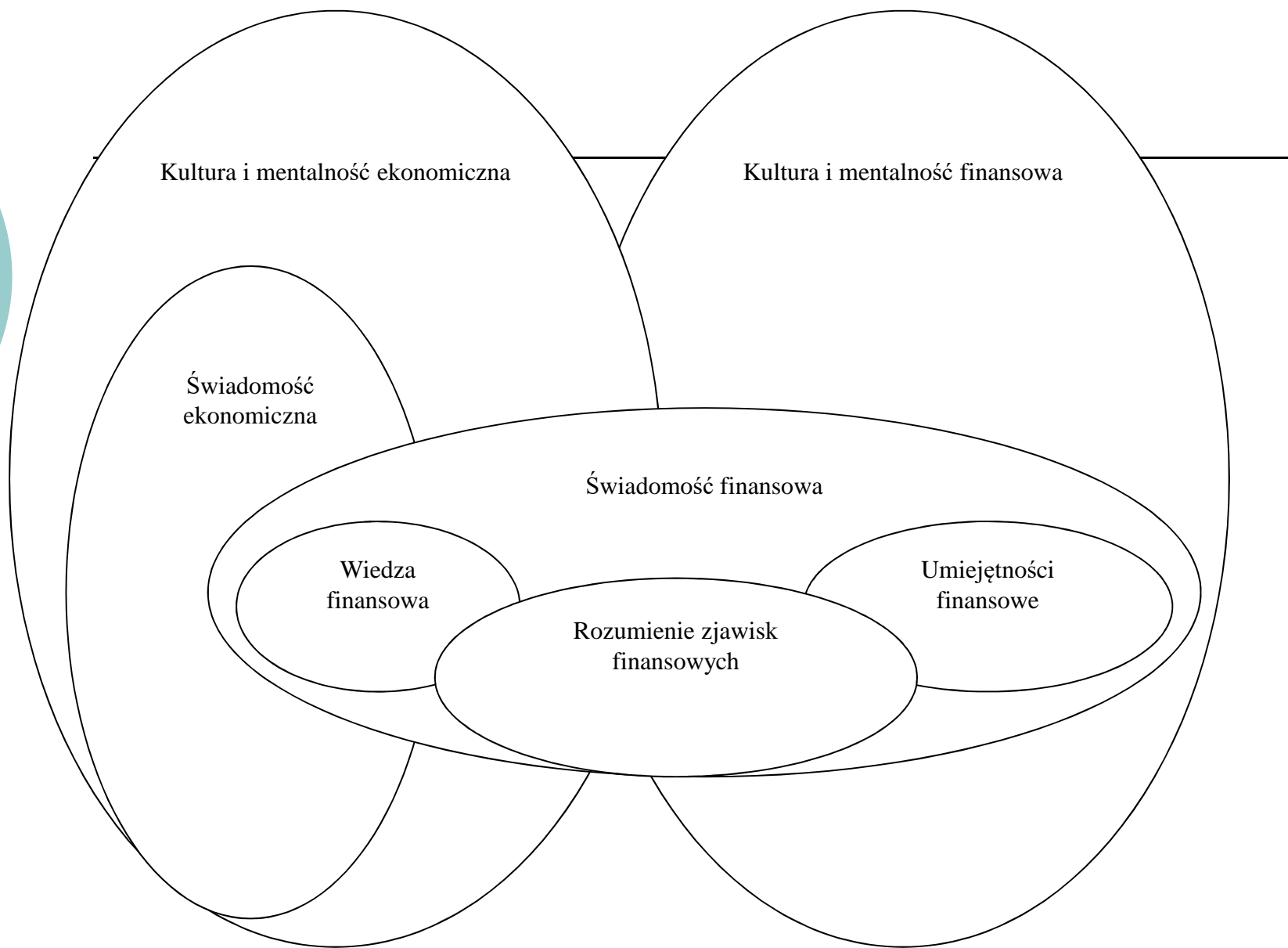
Organizatorzy

Socjalizacja ekonomiczna i finansowa

- Socjalizacja ekonomiczna jest procesem, który obejmuje nabywanie wiedzy, umiejętności, tworzenie opinii, postaw i reprezentacji dotyczących świata gospodarki
- Socjalizacja finansowa obejmuje elementy dotyczące:
 - pozyskiwania pieniędzy,
 - oszczędzania i wydawania pieniędzy,
 - zaciągania zobowiązań,
 - ubezpieczania się,
 - płacenia podatków.

Świadomość finansowa

- Świadomość finansowa to zjawisko związane z byciem świadomym zdarzeń i procesów o charakterze finansowym oraz posiadaniem zdolności do badania i oceny tych zjawisk
- Jest to złożona formacja psychologiczna służąca kontroli zachowań finansowych jednostki.
- Na świadomość finansową mogą się składać trzy elementy:
 - wiedza, w tym wiedza formalna oparta na sformalizowanej edukacji finansowej (szkoła, kursy, szkolenia, warsztaty, itp.) oraz wiedza nieformalna zgromadzona za pośrednictwem różnych mediów lub osób (rodzina, przyjaciele, koledzy, znajomi, sąsiedzi, itp.),
 - obiektywne rozumienie zjawisk finansowych,
 - praktyczna umiejętność do podejmowania racjonalnych decyzji finansowych.

Mentalność finansowa

- Przez mentalność finansową można rozumieć sposób myślenia i odnoszenia się człowieka do zjawisk finansowych.
- Jest to sposób interpretacji otaczającego świata, ujmujący całość poglądów finansowych.
- Jest to „specyficzny styl życia, który wyraża się w kompleksie stereotypów ogólnospołecznych, socjokulturowych, socjoekonomicznych, etycznych i pośrednio w motywach i orientacjach wartościujących”
- Mentalność jest wynikiem całokształtu procesu socjalizacji i strukturą odporną na zmiany, głęboko zakorzenioną, niezwerbalizowaną i nieuświadomioną

Kultura finansowa

- Przez kulturę finansową można rozumieć ogół wytworów ludzi, a w szczególności symbolicznych (takich jak wzory myślenia i zachowania w odniesieniu do zjawisk finansowych).
- Stanowi ona charakterystyczne dla danego społeczeństwa wzory postępowania w odniesieniu do zjawisk finansowych.
- W odniesieniu do zjawisk finansowych można wskazać na różne obszary kultury finansowej, takich jak kultura oszczędzania, kultura wydawania, kultura płacenia podatków, kultura ubezpieczania się, kultura zaciągania zobowiązań, czy kultura inflacyjna.
- Mentalność i kultura finansowa mają zatem charakter uogólniony i powstają w długim okresie czasu na bazie indywidualnych doświadczeń obywateli.

Rodzaje edukacji finansowej

- Ze względu na sposób prowadzenia edukacji:
 - edukacja formalna (usystematyzowana)
 - edukacja nieformalna (nieusystematyzowana)
- Ze względu na kategorię podmiotu realizującego proces edukacyjny:
 - edukacja zinstytucjonalizowana (podmioty komercyjne vs. publiczne i non-profit)
 - edukacja niezinstytucjonalizowana, realizowana przez otoczenie (rodzina, znajomi, przyjaciele, mass-media)
- Ze względu na stopień uświadomienia procesu edukacyjnego:
 - uświadomiona
 - nieuświadomiona

Etapy edukacji finansowej dzieci

- Proces edukacji finansowej dzieci można podzielić na trzy etapy.
- Pierwszy dotyczy samego rozumienia potrzeby pieniądza, lecz w tej fazie dziecko nie pojmuje jeszcze podzielności pieniądza (np. uważa, że za jeden „pieniądz” można otrzymać jeden przedmiot).
- Drugi etap dotyczy dzieci w wieku 6-12 lat, które są już w stanie wykonywać proste działania arytmetyczne i rozwiązywać problemy logiczne, a co za tym idzie posługiwać się pieniądzem w codziennych sytuacjach (zakupy, wyliczenie reszty). Nie rozumieją jednak kompleksowych zjawisk ekonomicznych, jak np. źródeł pochodzenia pieniądza czy kategorii zysku i zasady działania np. sklepu.
- W trzeciej fazie pojawia się już zdolność myślenia abstrakcyjnego, ale rozumienie zjawisk czysto finansowych pojawia się stopniowo.

Edukacja finansowa małych dzieci

- Z. Stanecka, *Basia i pieniądze*, Egmont Polska sp. z o.o., Warszawa 2011.
- L. Schneider, *Zuzia dostaje kieszonkowe*, Media Rodzina, Poznań 2014.
- M. Szyszko-Essex, *Festyn*, Wydawnictwo Mambuka, Warszawa 2013.
- M. Szyszko-Essex, *Mona planuje ciasteczkowy biznes*, Wydawnictwo Mambuka, Warszawa 2013.

Edukacja finansowa dzieci starszych

- A. Garbolińska, *Rozmowy z użyciem głowy czyli ekonomia dla dzieci*, Novae Res, Gdynia 2012.
- A. Wood, *Elementarz biznesu*, Oficyna Wydawnicza Matz, Szczecin 1993.
- G. Kasdepke, *Zaskórniaki i inne dziwadła z krainy portfela*, Zysk i S-ka, Poznań 2016.
- G. Kasdepke, *Pestka, drops, cukierek*, Zysk i S-ka, Poznań ...
- B. Janiszewski, *Ekonomia. To, o czym dorośli Ci nie mówią*, Wydawnictwo Publicat, Poznań 2016.

Edukacja finansowa młodzieży

- R. Kiyosaki, *Ucieczka z wyścigu szczurów*, Instytut Praktycznej Edukacji, Osielsko 2005.
- A. Czepiel, M. Guzikowski, K. Krzanowska, P. Krzanowska, K. Michalska, D. Pawłowska, M. Tatała, *Świat pieniądza*, Fundacja Świat Pieniądza, Jasło 2013.
- G. Bailey, F. Law, *Moje pieniądze. Wszystko, co trzeba wiedzieć o sztuce zarabiania, wydawania i oszczędzania!* Wydawnictwo Jedność, Kielce 2009.
- A. Hall, *Pieniądze na stół*, National Geographic Society, Warszawa 2012.
- P. Mason, *Pieniądze nie rosną na drzewach*, Wydawnictwo Debit, Bielsko-Biała 2010.

Rola rodziny w edukacji finansowej

- Dodatkowym kanałem edukacji nieformalnej jest rodzina, znajomi, przyjaciele. Jak pokazują badania międzynarodowe, wykształcenie i pochodzenie rodziców jest jedną z determinant świadomości finansowej (A. Lusardi, O. Mitchell, *The economic importance of financial literacy: theory and evidence*, "Journal of Economic Literature" 2014, nr 52(1), s. 5-44).
- Oznacza to, że im lepsze jest wykształcenie i pochodzenie rodziców, tym większe szanse na wyższy poziom świadomości finansowej ich dzieci. Fakt ten stanowi bardzo silną przesłankę do tego, aby dbać nie tylko o wykształcenie finansowe dzieci, ale również dorosłych.

Źródła wiedzy finansowej (Kaczmarczyk, 2010)

- Zgodnie z deklaracjami badanych najważniejszym źródłem wiedzy są rodzice (19,1%), a następnie: Internet i media (13,4%), inni członkowie rodziny (5,4%), rodzeństwo (3,5%), koledzy (4,7%) i na końcu – nauczyciele (4,6%).

Dziękuję za uwagę i wspólną
pracę 😊
